

Morava plná soudobého duchovního umění

Alena Scheinostová

Na přelomu června a července proběhne 33. mezinárodní festival současného duchovního umění Forfest. Do Kroměříže, Olomouce a okolí se po loňském komorním „koronavirovém“ ročníku vrací s dvěma desítkami koncertů a dalším programem.

Letošním mottem Forfestu je Donatellovo: „Uslyšíš-li o konci světa, vezmi dláto do ruky a tvoř“ a odpověď skrze umění nabízí i na současné „konce světa“ – například jedna z festivalových výstav je věnovaná Ukrajině. Umělecká iniciativa Kroměříž v čele s manželi Zdeňkou a Václavem Vaculovičovi (která stojí za celým festivalem) ji uspořádala ve spolupráci se Sdružením Q Brno a italskou Associazione Culturale La Ginestra a zaměřila se na zobrazení archanděla Michaela – patrona města Kyjeva. „Kurátorem je Marek Trizuljak, který už má za sebou řadu projektů mezinárodního významu,“ upřesnil pro KT Václav Vaculovič. „Původně jsme mysleli, že by se výstava časem přestěhovala právě do Kyjeva. Do toho ale bohužel přišla válka,“ zalitoval. V Městské galerii v Hustopečích bude výstava k vidění do 19. června. Druhý výtvarný počin nese název „Naléhavost času“ a Václav Vaculovič tu představí svou malířskou tvorbu. Tato výstava bude zahájena v Krajské galerii Zlín 21. června a potrvá do 11. září.

Kromě toho festival – nad kterým má záštitu mj. arcibiskup Jan Graubner – zahrne 22 kon-

Na Forfestu se dostane i na méně obvyklé tóny a nástroje. Vystoupí zde například slovensko-polské akordeonové Duo Accosphere. Snímek duoaccosphere.com

certů, kde vystoupí umělci ze sedmi zemí světa (kromě Česka, Slovenska, Německa, Francie, Makedonie a Polska je to také Japonsko). Tři dny budou věnovány mezinárodnímu odbornému kolokviu „Duchovní proudy v součas-

ném umění“. Uskuteční se čtyři poslechové pořady „Rozhovory o hudbě“ a týdenní kurz skladby pro mladé kompozity „Postfest“. Jednotlivé festivalové akce pak bude hostit šest měst – kromě Olomouce a Kroměříže ještě

Zlín, Hodonín, Kojetín a Hustopeče – kde se program otevře kostely, muzeem i další prostory.

První koncerty zazní v Kroměříži už 16. a 18. června, Forfest pak bude slavnostně zahájen 19. června v olomouckém dómu sv. Václava. Varhanice Irena Chřibková tu vystoupí s programem „Varhanní hudba napříč kontinenty“. I další matiné, odpolední koncerty i večery budou patřit dnešní vážné hudbě s duchovním přesahem. Dostane se na tóny akordeonu, fagotu a klarinetu, varhan, violy, flétny či klavíru a samozřejmě na lidský hlas, ať už půjde o zpěv nebo uměleckou recitaci. „Zvláště se těším na koncert dětského sboru Permoník z Karviné,“ vyzdvihuje Václav Vaculovič program připravený na 20. červen do kroměřížského chrámu sv. Mořice. „Děti na jaře vystoupily dokonce v newyorské Carnegie Hall, což je nesmírný úspěch. Navíc musely repertoár nacvičit v mimořádných podmínkách koronavirových omezení. A do třetice jejich repertoár je složený ze soudobé hudby, obvykle se přitom s dětskými sbory nacvičují historické skladby nebo třeba úpravy filmové hudby a podobně. Tady se ale staví na kvalitě,“ zdůrazňuje Václav Vaculovič.

Vstupenky na festivalové akce jsou k mání vždy na místě před zahájením. Podrobný program je na stránkách forfest.cz, kde zájemci navíc najdou vybrané záznamy z minulých ročníků nebo „Polední siesty“ a „Ozvěny Forfestu“, které tradičně vysílá Radio Proglas.

Forfest: mezinárodní festival současného umění s duchovním zaměřením. 16. 6. – 15. 8. 2022, program na www.forfest.cz

Pochopit dědičnost se samotným Mendelem

Alena Scheinostová

K letošnímu 200. výročí narození průkopníka genetiky P. Gregora Johanna Mendela otevřelo Mendelovo muzeum Masarykovy univerzity v Brně novou stálou expozici, nazvanou Genetika aneb Podivuhodná cesta do jádra buňky.

Muzeu (které se nachází v augustiniánském klášteře v Brně, kde badatel žil a pracoval) doplnila výstava stávající okruh Gregor Johann Mendel – příběh skromného génia. Zaměřuje se na život a osobnost někdejšího augustiniánského opata a vedle životopisných údajů nebo jeho osobních věcí si tu návštěvník může zkusit třeba třídít hrách podle barvy zrněk, jako to během svého devítiletého experimentu dělal sám objevitel. Vypěstoval při něm neuvěřitelných 27 tisíc rostlin hrachu! Nová expozice pak cílí právě na jeho pokusy, objevy i objasnění principů dědičnosti běžným návštěvní-

Dotýkat se je dovoleno – je nepsaným heslem nové mendelovské expozice.

Snímek ČTK

kům, a zvláště školním dětem. Návštěvníci se seznámí se složením a fungováním buňky či s podstatou dědičnosti a opatu Mendelovi se budou moci díky vysvětlení jeho pokusů podívat „pod ruce“. Nabízí se také objasnění genetiky člověka i přehled bádání o dědičnosti až do současné doby – například ukázka, jak vypadají dnešní vědecké laboratoře, jak se sekvenuje genom nebo co to jsou genetické modifikace. A protože je expozice připravena se širokým využitím plastických 3D modelů a digitálních pomůcek, mohou si zájemci, jak zvou pořadatelé, genetiku sami „osahat“.

Prohlídka i s průvodcem

Muzeum si lze projít samostatně nebo si prostřednictvím webu mendelmuseum.muni.cz objednat prohlídku s průvodcem. Zvláštní komentované prohlídky jsou připravené také pro školy.

Genetika aneb Podivuhodná cesta do jádra buňky. Mendelovo muzeum MUNI Brno, od 31. 5. 2022

Básník se loučí se svou milovanou

KNIŽNÍ TIP
Jana Paulase

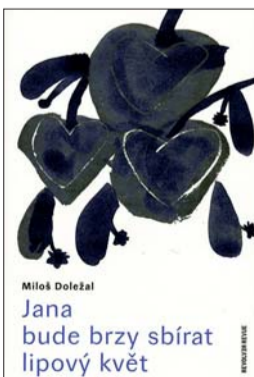
Ve své nejnovější básnické sbírce Jana bude brzy sbírat lipový květ se básník a spisovatel Miloš Doležal bolestně vyrovnává se smrtí své ženy.

Sbírka začíná až romanticky, když básník líčí chvíle pohody se svou Janou na chalupě vysočinské samoty. Jak po probuzení chodí bosí ranní rosou „jak po ovčím rouně / našlapujem / plaše a dvorně...“ Ze stodoly vynesou pingpongový stůl a svádějí několikasetové bitvy anebo vytáhnou plechovou vanu, nanosí do ní vodu, aby večer společně pozorovali první hvězdy. Jindy Jana celé dny vysazuje květiny zakoupené v zahradnictví v nedalekém Humpolci. To vše zpětně vidí autor jako obřad, jako chvíle štěstí, které zůstanou v paměti, když už tu milovaná osoba není.

Jedno červnové odpoledne vtrhne do této idylly náhlá mozková příhoda a vyplní celý básníkův svět. Pes „ještě olizuje bezvládné nohy“, dech se újí a pak „vrtulník odnáší tělo

s duší“, která bude vypuštěna na věčnost nedlouho poté v jedné pražské nemocnici. První šok z toho, že „teď tu byla a už není“, přerůstá v tichou bolest loučení v želivském chrámu a také v okolní krajině, která je Doležalovým domovem.

V dalším oddílu této silné básnické výpovědi se dostavuje zoufalství, nářek i hněv. Básník zápasí s Pánem Bohem i o něj samotného. Bere ho za slovo a s výčitkou glosuje slova žalmů: „Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám / skoro všechno už mi vzal, / servaná pastvina / čeho bych se bál / (...) přebývat smím v Jeho domě / kde mlčí po dlouhé / předlouhé časy.“ Nebo o kousek dál jiný obraz: „Prostíráš stůl, číší mi po okraj plníš, / pak prudce zatáhneš za ubrus / plníš v nás jak koule v kuželkách...“ Doležal zde shrnuje i ztráty dalších blízkých lidí a jde až na dřev své víry, která je vysvlčena ze zbožných slov a vystavena návalu pochyb. A jediný, kdo ho v tu chví-

li může chápat, koho se dovolává, je biblický Job.

V dalším oddíle přichází meditativní ztišení a hledání útěchy, kterou autor nachází ve vzpomínkách, kdy milovanou ženu připomíná právě vana naplněná deštěm, záhony jejích květin či uzrálé plody z její zahrady. „Každou jahodu jak hostii od tebe přijímám, / jako polibek a zašeptání, / pojídám lusky, rukolu, bazalku a cukety / celé léto dáváš se mi.“ Jindy vidí Janu zase v synech – „modré oči, pihy kolem nosu. / Ty má Vojta po ní / a Antonín rzivou barvu vlasů.“ Do melancholických vzpomínek nakonec proniká naděje, že po loupeživé noci přijde jítro obdarování.

Nová sbírka Miloše Doležala se zdá být vyvrcholením jeho básnické cesty a jeho patrně nejnítěrnější výpovědi, která je ovšem draze vykoupena. „Dal bych všechno za to, kdybych ji nemusel napsat,“ sdělil mi, když sbírka vyšla. Svoji Janu v ní nechává také promlouvat – své básně totiž prokládá zápisy jejích duchovně laděných snů. Třeba o tom, jak se ocitla v Ježíšově škole. „Nemůžu se upamatovat, co nás učil, ale byla jsem tam dokonale šťastná.“

Miloš Doležal: Jana bude brzy sbírat lipový květ (Revolver Revue, 2022)

Pozvání do knihovny

Čistě v internetové podobě vyrobila Česká televize nový cyklus pro kanál ČT Art. Jmenuje se „Máte knihovnu? A mohla bych ji vidět“ – a zájemci ji najdou na webu art.ceskatelevize.cz. Svými knihovnami v pětiminutových videích provázejí výrazné osobnosti současné české kultury. Vyprávějí i o své cestě ke čtení, oblíbených autorech nebo ukazují knížky, které je zvláště oslovily. Cyklus otevírá návštěva u Mons. Tomáše Halíka. Ten zve do své sbírky čítající na 10 tisíc svazků. „Mamin-ka mi vyprávěla: Já jsem koupila prádelník, a než jsem se vrátila, otec ho zaplnil knihami. Tak je to zřejmě dědičné postižení,“ vzpomíná Tomáš Halík na své dětství v rodině literárního historika a znalce díla Karla Čapka.

Protagonisty dalších dílů jsou například literární historik Martin C. Putna, výtvarnice Lucie Lomová, filozofka Alice Koubová nebo soudkyně Evropského soudu pro lidská práva Kateřina Šimáčková.

(sch)

Máte knihovnu? A mohla bych ji vidět? ČT Art, art.ceskatelevize.cz